

Ο Νεομάρτυρας Διδάσκαλος Της Ραψάνης - Σχολιάζοντας Την Περίπυστη Εικόνα Του

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Λαρίσης και Τυρνάβου



Διαβάστε το Άρθρο της κας Στυλιανής Περμαθούλη, MSc Μουσειολογίας-Διαχείρισης Πολιτισμού και MSc Φυσικών και Χημικών μεθόδων διάγνωσης φθοράς υλικών Πολιτιστικής Κληρονομίας, υπό το θέμα: “Ο Νεομάρτυρας Διδάσκαλος Της Ραψάνης - Σχολιάζοντας Την Περίπυστη Εικόνα Του”, όπως αυτό δημοσιεύτηκε στην Περιοδική Έκδοση “ΑΧΙΛΛΙΟΥ ΠΟΛΙΣ” της Ιεράς Μητροπόλεως Λαρίσης και Τυρνάβου,

ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΑΡΘΡΟ ΕΔΩ

Ο ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΑΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΗΣ ΡΑΨΑΝΗΣ ΣΧΟΛΙΑΖΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΠΥΣΤΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ

*«Οι θυσιασμένοι, οί μάρτυρες, αυτοί οί τραυματισμένοι φίλοι του Νυμφίου,
οί όποιοι δίνονται σάν θέμα στους άγγέλους και τούς ανθρώπους,
παριστούν τίς βιαικές συμφωνίες της άπείρου ώδης της σωτηρίας...»¹.*

Ένας από τούς μεγαλύτερους εικονογράφους της Ορθόδοξης Έκκλησίας, ό Ρώσος Λεωνίδας Άλεξάντροβιτς Ούσπένσκι (8/8/1902-11/12/1987) στην εισαγωγή του βιβλίου του «*Η Θεολογία της Εικόνας στην Ορθόδοξη Έκκλησία*», αναφέρει πρωτίτως ότι «...Η εικόνα κατέχει σημαντική θέση, ια αυτό διότι ή εικόνα δέν είναι μία άπλή άπεικόνιση ούτε μία διακόσμηση, ούτε άκόμα μία εικονογράφηση της άγίας Γραφής, αλλά είναι κάτι περισσότερο: ισότητα του εικονογραφικού μηνύματος και ένα λατρευτικό σκεύος που συμμετέχει όλόκληρο στή λειτουργική ζωή. Έτσι έξηγείται ή σπουδαιότητα που ή Έκκλησία άποδίδει στην άπεικόνιση, όχι σ' όποιαδήποτε άναπαράσταση, αλλά στην συγκεκριμένη άπεικόνιση, τήν όποία σμίλεψε στό πέραςμα της ιστορίας της κατά τήν πάλι της έναντίον της ειδωλολατρίας και τών αίρέσεων, στην εικόνα που τό τίμημά της ήταν τό αίμα ενός μεγάλου αριθμού μαρτύρων και όμολογητών κατά τί διάρκεια της εικονομαχικής περιόδου...»².

Η φορητή εικόνα του Άγίου Γεωργίου Ραψάνης, ή όποία φυλάσσεται στόν ένοριακό ναό της Κοιμήσεως Θεοτόκου Ραψάνης, χρονολογείται τό 1872 και άποτελεί ένα σχετικά σύγχρονο έργο λαϊκής τέχνης. Έχει ζωγραφιστεί πάνω σέ έναν μεγάλων διαστάσεων ξύλινο φορέα, ύψους 80 εκ. και πλάτους 50 εκ.

¹ Π. Εύδοκίμωφ, *Η τέχνη της εικόνας-Θεολογία της άρεσιότητας*, Έκδόσεις Π. Πουκνίτζα, Θεσσαλονίκη 2009, σελ 11.

² Λ. Ούσπένσκι, *Η Θεολογία της εικόνας στην Ορθόδοξη Έκκλησία*, Έκδόσεις Άγιός, Άθήνα 1993, σελ 13.

Ο ζωγράφος είναι άγνωστος, καθώς η εικόνα δεν φέρει τήν υπογραφή κάποιου καλλιτέχνη, παρ' όλα αυτά πληροφορούμαστε βάσει της επιγραφής που υπάρχει στην εικόνα ότι είναι δωρεά του Κωνσταντίνου Γεωργιάδου. Ο άγιος ζωγράφος ζωγραφίζει σε ένα καθιερωμένο εικαστικό ιδίωμα που παρατηρείται στο Όρος Άθως και στην Κεντρική και Δυτική Μακεδονία. Η γραφή σε κάποια σημεία είναι κεφαλαιογράμματα και σε άλλα σημεία μικρογράμματα με την παρουσία γραμμικών λαθών και σολοικισμού, που όφειλονται μάλλον στην υποτυπώδη μόρφωση που είχε ο άγιος ζωγράφος.



Ο ζωγράφος, βάσει του παραλληλόγραμμου σχήματος του ξύλινου φορέα, δημιουργεί ένα περιμετρικό πλαίσιο με μία ταινία χρυσού χρώματος, το οποίο συνεχίζει να χρησιμοποιεί και στις τρεις εσωτερικές άνω και κάτω ζώνες, καθώς το θέμα που παρουσιάζεται στο εσωτερικό του περιμετρικού πλαισίου δεν είναι ένα. Η κεντρική και μεγαλύτερη ζώνη, απεικονίζει στο μέσο της ολόσωμο τον Άγιο Γεώργιο. Πιο συγκεκριμένα, στην επάνω αριστερή γωνία του κεντρικού πλαισίου υπάρχει μία αγγελική δύναμη που κατευθύνεται προς το μέρος του Αγίου Γεωργίου. Ο Άγγελος αυτός απεικονίζεται σε στάση $\frac{3}{4}$, φέρει ανοικτά φτερά, το εσωτερικό του ένδυμα είναι ανοικτού μωβ χρώματος και το εξωτερικό του είναι ανοικτό πράσινο, ενώ βρίσκεται περικτυλισμένος από στιβάδες πορφύρων νεφελών. Το δεξί του χέρι στεφανώνει με ένα ολόανθιστο στεφάνι τον Άγιο Γεώργιο, υποδηλώνοντας με αυτόν τον τρόπο την περίοδο της Άνοιξης όποτε και μαρτύρησε στις 5 Μαρτίου του 1818, αλλά και το προσωνύμιό του «άθλητής και μάρτυρας πίστεως». Στην επάνω αριστερή πλευρά πάνω στον γαλάζιο κάμπο της εικόνας υπάρχει με μαύρα γράμματα η επιγραφή «Γεώργιος σοί ώλοκαυτώθη λόγε. / Καρπὸν πολὺν δούς ἐκ πυρός ξενοτρόπ... / ἔτος , αὐκα: Ὀκτώ Μαρτίου ἡθλησε / Γεώργιος».³ Εκτετρωθεν από τό φωτιστάριον τοῦ Ἀγίου Γεωργίου ὑπάρχει

³ Δηλαδή «Χριστέ, Υἱέ καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ, ὁ Γεώργιος ἔγινε ὀλοκαύτωμα πρὸς χάριν σου καὶ πρόσφερε κατὰ τρόπον ὑπερφυσικόν, ἀπ' τῆς φωτιάς τοῦ τὸν θάνατο, πολὺν πνευματικὸν καρπὸν. Μαρτύρησε ὁ Γεώργιος τὸ ἔτος 1821, στίς 8 Μαρτίου». Ὁ ἐνταφιασμός καὶ ἡ ἀνεκομιδὴ τοῦ σώματος τοῦ Νεομάρτυρος καὶ στὴ συνέχεια, ὁ ἐκ νέου ἐνταφιασμός του στὸν παρθενικὸ τοῦ ἱεροῦ



ή έπιγραφή «Ο ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ· ὁ εκκρανης» μέ πορφυρά γράμματα. Τά χαρακτηριστικά τοῦ Ἁγίου Γεωργίου φανερώ-
νουν τό νεαρόν της ἡλικίας του καθώς μαρτύρησε καί ὁμολό-
γησε τό ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, σέ ἡλικία
μόλις 20 ἐτῶν. Τό χρώμα τοῦ προσώπου του εἶναι σταρένιο καί
φωτίζεται ἀπό μεγάλα ἀμυγδαλωτά μάτια πού ἔχουν ὀξύ βλέμ-
μα καί εἶναι στεφανωμένα μέ μακριά μαύρα φρύδια. Ἡ μύτη
του εἶναι λεπτή καί ἴσια, ἐνῶ τό μικρό στόμα του δεῖχνει ἐγκρά-
τεια καί σοβαρότητα. Τά μαλλιά του εἶναι καστανά, ἐνῶ φαί-
νονται νά εἶναι καλυμμένα μέ κάποιο μαῦρο ὕφασμα. Τό ἐσω-
τερικό ἱμάτιο πού φορεῖ εἶναι μαύρου χρώματος καί φέρει
κάποια μοτίβα, ὁ χιτώνας πού φορεῖ εἶναι βαθύ κόκκινου-πορ-
φυροῦ χρώματος καί ἡ κάπα ἐσωτερικά ἀποτελεῖται ἀπό γούνα
ζώου, ἐνῶ ἐξωτερικά εἶναι σκούρου μπλέ χρώματος. Στό δεξι-
τοῦ χέρι κρατεῖ ἕναν μεγάλο σταυρό, ἡ λαβή τοῦ ὁποῦ εἶναι
μαύρου χρώματος, ἐνῶ τό ἐπάνω μέρος ἀπολύγει σέ ἕναν ἰσο-
σκελῆ κόκκινο σταυρό στολισμένο, ἴσως μέ πολύτιμους λίθους ἢ μαργαριτάρια.
Ὁ σταυρός πού κρατᾷ ὁ Ἅγιος Γεώργιος δηλώνει ὅτι εἶναι ὁσιομάρτυρας. Επί-
σης, φορεῖ μαῦρα παπούτσια, πατώντας πάνω στήν πέτρινη καμαρόσχημη
γέφυρα τοῦ Τυρνάβου, ἐκεῖ ὅπου διακρίνονται μερικές λευκές μορφές ἀνθρώ-
πων μέ σκούρο περιγέγραμματα, οἱ ὁποῖες μοιάζουν ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον μέ γυναί-
κες καί παιδικές μορφές, συμβολίζοντας τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων πού
βρῆκαν μαρτυρικό θάνατο ἀπό τοὺς Ὀθωμανοὺς στό συγκεκριμένο σημεῖο,
ἐνῶ ἡ γέφυρα εἶναι περιτριγυρισμένη ἀπό τό φυσικό τοπίο τῆς περιοχῆς τοῦ
Τιταρησίου ποταμοῦ. Στήν κάτω ἀριστερή πλευρά τῆς εἰκόνας ὑπάρχουν μέ
κόκκινα γράμματα ἡ ἐπιγραφή «Δι' ἐξόδων ἐγενεῖ ὑπὸ τοῦ ταπεινοῦ Κων-
σταντί Γεωργιάδου» καί ἡ ἡμερομηνία πού δημιουργήθηκε ἡ εἰκόνα μέ λευκά
γράμματα «1872 αἰτρου, 28».

Οἱ ἄλλες δύο μικρότερες ζῶνες πού βρίσκονται ἐκατέρωθεν τῆς κεντρικῆς
ζώνης πού ἀναπαρίσταται ὁ Ἅγιος Γεώργιος, χωρίζονται σέ ἔξι μικρότερα
πλάγια, τρία καί τρία ἀντίστοιχα, ὅπου μέσα σέ αὐτά ἐξιστοροῦνται τά μαρ-
τύρια τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἀπό τί στιγμή τῆς σύλληψῆς του ἀπό τοὺς Ὀθω-
μανοὺς Ἀξωματικούς ἕως καί τήν ἑκταφή του ἀπό τό σημεῖο πλησίον τῆς

Ναοῦ τῆς Κομνηνῆς τῆς Θεοτόκου Παράνης ἔγινε· στίς 8 Μαγτίου 1818. Ἐντα ἐξηγεῖται καί αὐτή
ἡ ἐπιγραφὴ στήν εἰκόνα. Ἀρχμ. Γρηγόριος Θ. Μαδενλίδης, Ἱεροσολίμικος, «Ὁ νεομάρτυς Γεώργιος
ὁ Παρηναῖος (1818)», Ἀδελφότης Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ», Ἀθήνα - Μάιος 2000, σσ 42, 53.